

I 2020 er det 100 år siden journalisten,
motstandsmannen og eventyreren
Herman Sæther ble født.

*The name of
Herman Sæther
has been placed on record at
The Supreme Headquarters
Allied Expeditionary Force
as being commended for brave
conduct while acting under my
orders in the liberation of his
country 1944-45*

*Dwight D. Eisenhower
Supreme Commander*

LOKALHISTORISK
Kalender 2020

Forsidebildet viser Herman Sæther – journalisten, motstandsmannen og eventyren

Kilder

- Østlandet Blads jubileumsmagasin – Hundre år med ØB (1908-2008)
- Terje Kristoffersens minneord om Herman, til deling med Ski Historielag
- Herman Sæthers egen beretning “Det er naturlig å tilgi”
- Ski biblioteks lokalhistoriske bildearkiv
- Wikipedia

Forsidebilder (øverst, fra venstre mot høyre)

- Journalisten Herman Sæther (skannet fra Østlandet Blads 100-års jubileumsgave)
- Diplom fra De allierte til Herman Sæther, undertegnet Dwight D. Eisenhower
- Sentrale motstandsfolk fra Avsnitt 111 Follo. Fra venstre mot høyre: Herman Sæther, Torstein Fennefoss, Jan Heiberg Magnus, og Anton Huseby

Herman Sæther

5. mai 2020 vil det være 100 år siden journalisten, motstandsmannen og eventyren Herman Sæther ble født. Denne artikkelen omtaler i det vesentlige motstandsmannen Herman Sæther, men tar også for seg litt om Hermans journalistiske karriere, og jobben etter krigen som “supervisor” i en diamantgruve i Afrika, i det som i dag er Tanzania. Imidlertid, vi starter med begynnelsen.

Herman ble født i Ski, og vokste opp i Ski, i Nordbyveien. Faren, Emil Sæther (1874–1958) etablerte manufakturforretning i Villa Alheim i Nordbyveien i 1920-årene. Manufakturforretningen hadde lokaler til venstre i bygningen, mens det var kolonial til høyre.

Skiltet på veggen viser at her var det systue: Kaape- Dragt og Kjølesøm v/A. Sæther. Fra venstre mot høyre på bildet ser vi: Foran (på benken); Agnes Sæther (innehaversken), Herman, Sigrid og Thea. Stående bak; Emil og Margit. Sittende på trappa; Nilia og syerskene Fanny (ukjent etternavn) og Valborg Sommervold.

På middelskolen hadde Herman blant annet daværende redaktør i Østlandets Blad (ØB), Harald Holmaas, som lærer. Om den tiden fortalte Herman selv *“Om morgenen satte Holmaas oss til å skrive noe tull, mens han selv leste aviser. Så klippet han ut små stykker og sendte en av guttene bort til ØB, slik at de også kunne trykke det der.”*

Journalisten

Med en avisredaktør som lærer, var det kanskje ikke overraskende at Herman selv endte opp som journalist. Som “løsaktig” medarbeider mens han gikk på middelskolen (som den gang holdt til i den gamle Samfunnsbygningen) – senere blant annet skrivende redaktør i Nordstrand Blad, journalist i Morgenposten, og

fra 1. mai 1973 var han igjen på plass i ØB, der han ble frem til han gikk av med pensjon i 1990, men med en gjesteposten i spaltene ti år senere.

Herman begynte tidlig å skrive fra ulike idrettsarrangementer: hopprenn, langrenn, fotballkamper og friidrettsstevner. I begynnelsen fikk han betalt 5 øre per linje, så skirenn med lange resultatlistene var noe av det mest inntektsbringende han kunne skrive om. Selv var Herman aktiv i både fotball, friidrett, langrenn og hopp på 1930-tallet, og i fotball også etter krigen.

Ski ILs A-lag i 1945.

Bak fra venstre; Tron Tronsen, Tor Langås, Rolf Törnquist, Rolf Granås, Sverre Vinker, Odd Jacob Strand, Hans Petter Bjørnstad og Arne "Binna" Halvorsen. Foran fra venstre; Kåre Martinsen, Herman Sæther og Erling Gylder

Motstandsmannen

Herman var 20 år da krigen kom til Norge i 1940. Herman ble meget sentral i motstandsarbeidet, noe som blant annet fremgår av minneordene tidligere redaktør i Grenselosers og kurérers forening, Terje Kristoffersen, skrev i forbindelse med Hermans bortgang i 2009. Minneordene fra Kristoffersen er inntatt på slutten av denne artikkelen.

Prispolitiet

Herman gikk tidlig inn i prispolitiet for å kunne drive motstandsarbeid i ly av tysk tjeneste, for lovlig å kunne bære våpen, og for å kunne disponere politiets biler til illegal trafikk.

Pris- og rasjonaliseringspolitiet var et eget politi opprettet under Tysklands okkupasjon av Norge fra 1941 til 1945 for å etterforske prissaker. Prispolitiet var organisert i 37 politidistrikter, som frem til 1942 formelt var underlagt fylkesmennene. Prispolitiets viktigste oppgave var å kontrollere at detaljistene overholdt prisforskriftene, og at småprodusentene overholdt sin leveranseplikt. Dette blant annet for å begrense utbredelsen av svartebørshandelen. Prispolitiets kontroll var vanligvis mer omfattende og grundig enn den lensmennene og de kommunale pris- eller forsyningsnevndene sto for. I 1947 ble prispolitiet erstattet av Statens pris- og rasjoneringsinspeksjon. Dets kontrolloppgaver utføres i dag av Konkurransetilsynet.

MILORG

Herman tjenestegjorde som etterretningssjef i Milorgs distrikt 11

Norges Hjemmefrontmuseum opplyser at Herman Sæther var en motstandspioner på den militære motstandssiden i Follo, og han tilhørte avsnittsstaben (A 11 100) i Distrikt 11, som etterretningssjef, og med dekknavnet "Odd"

Sæthers arbeid for Milorg i Follo fra 1941 og frem til mai 1945 er trolig hovedforklaringen for mottakelsen av et diplom med general Eisenhowers

Kontordørskiltet til Herman

*The name of
Herman Sæther
has been placed on record at
The Supreme Headquarters
Allied Expeditionary Force
as being commended for brave
conduct while acting under my
orders in the liberation of his
country 1944-45*

*Dwight D. Eisenhower
Supreme Commander*

navnetrekk. På beskjedent vis hang Herman diplomtet fra de allierte opp på en vegg i soverommet. Hjemmefrontmuséet har ingen konkrete opplysninger om tildelingen av diplomtet til Sæther eller andre medlemmer av Hjemmestyrkene i Follo, men tildelingen av dette diplomtet (for særlig fortjenestefull innsats) skjedde vanligvis etter anbefaling fra Hjemmestyrkenes distriktssjefer

Herman Sæther fortalte selv flere ganger om blant annet planleggingen av sprengningen av tyskernes store oljelagre på havna i Son i 1944 (Laksa aksjonen). Med stor humor fortalte han hvordan de som utførte sprengningen kledde seg ut

som brannmannskaper, og under ledelse av selveste brannsjefen i Ski dro ut med ulende sirener, og overmannet de norske vaktene som raskt "hvilte ut", bevisstløse og bakbundet i et lite skogholt inne på området. Herman selv satt på en sykkel med ballongdekk oppe på bygdeveien da tyske mannskaper raste inn på området der tankene sto i lys lue. Tilsynelatende rolig syklet Herman østover og inn i Sverige, der tyske ettersøkinger ikke kunne nå ham.

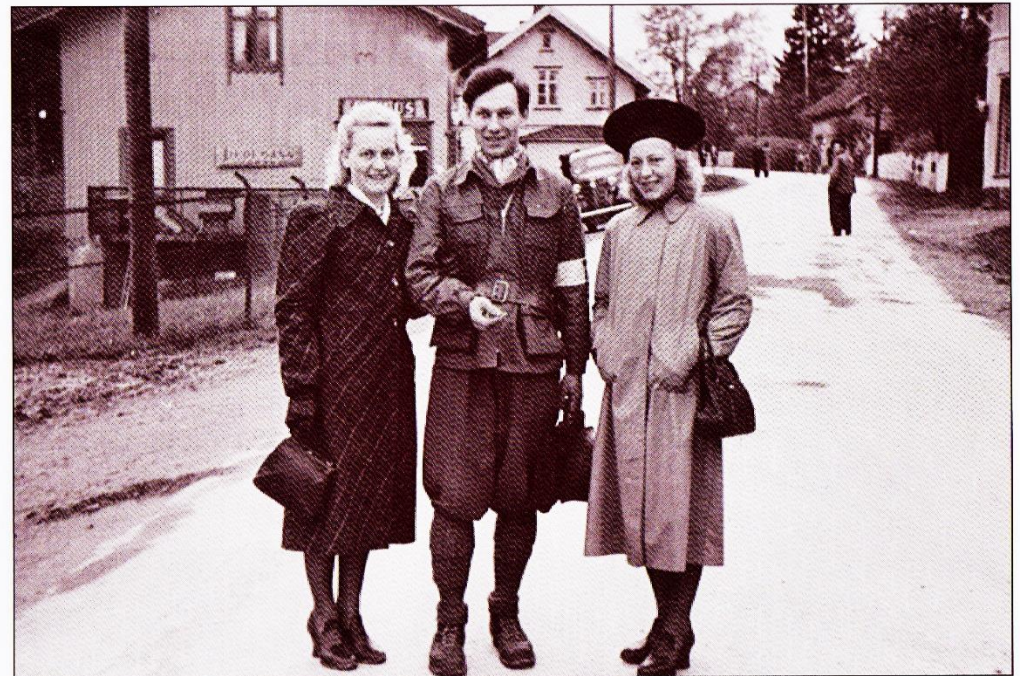
Grenselos og kurér

Herman førte flyktninger til Sverige, og gikk som kurér fram og tilbake mellom Norge og Sverige.

Med den politibilen han disponerte, gjorde Herman om lag 50 turer til Sverige. Dels var det flyktninger som skulle dit, og dels var det UK-spesialister som skulle til Norge for å utdanne folk her. Ofte ble de stoppet i tyske kontrollposter, men da oppga de at passasjerene var arrestert, og det gikk fint. Arrestantene var som regel sabotører som var fullt bevæpnet.

Like før frigjøringen førte Herman blant annet sin tilkommende kone og hennes foreldre til Sverige som flyktninger. På turen tilbake fra Sverige hadde Herman med seg tre engelske radio-operatører, som i krigens sluttfase skulle utføre viktige rapporteringer fra Oslo til de allierte i London. Som følge av

betennelse i bena, etter et uferdig opphold på svensk sykehus, samt sin egen utålmodighet, var Herman ikke i sin beste form under turen. I ettertid bebreidet Herman seg selv for at årvåkenheten var redusert, og at de alle hadde lagt seg til å sove i et hus på norsk side av grensen. Midt på natta ble huset raidet av tyske soldater som skjøt seg inn, og arresterte de sovende. Kulehullene satt som en perlerad i veggen over sovebriskene da Herman mange år senere besøkte stedet. Bundet på hender og føtter ble Herman og de tre engelskmennene ført til Oslo, til Statspolitiets (Stapo) lokaler i Kronprinsens gate. Her ble han båret opp i fjerde etasje, og låst inne i en celle. Underveis til Oslo hadde Herman nesten klart å få opp alle båndene han var bundet med, kun ett rundt hendene hadde han ikke fått løsnet. Inne i cella varte det ikke lenge før han hadde befridd seg fra alle båndene. Etter å ha sett seg omkring i cella, gikk han i nattens mulm og mørke løs på fengselsgitteret, og klarte å få løsnet det. Av ulltepper og annet, lagde Herman et tau, og fikk firt seg ned fra fjerde etasje og ned i gården. Han

Her står Herman i Hjemmefrontens uniform, mellom søstrene Dahl nederst i Nordbyveien.

skjønnte fort at for å komme ut på gateplanet måtte han inn igjen i huset. Han tok tak i en takrenne, og klatret opp i annen etasje. Der var det fullt av folk overalt, så han hadde ikke annet å gjøre enn å komme seg opp på loftet og ut på taket. Da det begynte å lysne av dag, klatret han over til nabogården, og la seg til å sove på et wc. Herman bråvåknet ved at en masse Gestapofolk sto over ham. Nabogården Herman hadde søkt tilflukt i var Victoria Terrasse, der Gestapo holdt til. Nå fulgte til dels harde avhør og tortur, til slutt ledet av selveste Fehmer i Gestapo. Herman endte til slutt på Bredtvedt, der han sammen med de tre engelske radioagentene satt til freden kom, og han på ny slapp ut.

Dagen før bildet på forrige side ble tatt, var Herman sluppet ut fra tysk fangenskap (Bredtvedt)

Eventyreren

Da freden kom klarte ikke Herman å roe seg ned, og ville bort fra det hele. I 1946 var det bare sjømenn og misjonærer som dro ut i den store verden, men Herman tok med seg kona, og satte kursen mot Afrika, til området som i dag er Tanzania. Herman fortalte selv at det var eventyrlysten som var drivkraften, og at en kamerat, som Herman hadde vært sammen med under krigen, hadde kontakter. De fikk gratis reise nedover, og vel fremme ble det stilt til disposisjon egen villa, kokk og tre tjenere. Hermans jobb var å være supervisor, og lede 50-60 menn som arbeidet i en diamantgruve. En maskin snurret rundt med vann og grus, og den tyngste massen som ble igjen, måtte arbeiderne gå gjennom med små pinner. De innfødte var ikledd overall som var sydd igjen i alle ender så bare hodet og den høyre armen stakk ut. Men det var ingen som torde å stjele noe, for en overlevde ikke hvis en ble tatt med en uslepen diamant. Fra Afrika skrev Herman reisebrev for ØB. De var så unike på den tiden at de startet på førstesiden i avisen. Foruten jobben i diamantgruven, koste Herman seg med jakt på alle slags dyr på savannene.

Norske grenselosers og kurerers forening

Om lag tusen grenselosers og kurerer risikerte livet under okkupasjonen – 29 av dem ble drept eller omkom i fangenskap. Da freden kom ble hverdagen vanskelig for mange av de overlevende, og i 1967 ble foreningen opprettet for å

hjelpe veteranene. Foreningen har arbeidet for å ivareta grenselosenes interesser, men også for å ta vare på historien og formidle den til nye generasjoner.

19.04.2012 var Hans Majestet Kongen til stede under Norske grenselosers og kurerers forenings avslutningsmiddag. Losene hjalp over 50.000 over grensen til Sverige under 2. verdenskrig. Tidligere på dagen hadde foreningen sitt siste årsmøte, der de formelt nedla seg selv

Herman var leder av foreningen i en årrekke, og var en flott formidler mot medlemmer og samfunn. På bildet, fra 1999, har Herman lagt ned blomster ved minnesmerket på Rena over de som falt.

Minneord om Herman Sæther v/Terje Kristoffersen – til Ski Historielag

Jeg ble kjent med Herman i 2000 da han var formann i Grenselosers og kurerers forening 1940-45, en interesseforening for de som hadde arbeidet som grenseloser og/eller kurerer under krigen – eller var etterkommere etter slike.

Herman var imøtekommende og inkluderende fra første møte – noe som førte til at jeg engasjerte meg mye i foreningen fram til den ble lagt ned i 2012. Foreningen var så viktig at en engasjert Kong Harald med største selvfølgelighet deltok på arrangementet. Herman var formann i foreningen i hele 13 år, noe som sier mye om hans engasjement og tillit blant medlemmene.

Herman delte mye på alle de møter, telefonsamtaler, brev og utvekslinger vi hadde. Han hadde store kunnskaper om motstandskampen, og det var ikke lite han hadde opplevd selv heller. Det siste holdt han nok mye for seg selv og de han ville dele dette med. Utad satte han andre foran eget virke.

Det er for mange ukjent at han mottok diplom fra Alliert ledelse, undertegnet av General Dwight D. Eisenhower. Dwight D. Eisenhower, som var sønn av en møller, gjorde karriere som offiser i den amerikanske hæren, hvor han ble general og sjef for landets styrker i 1942. I 1944 var han øverstkommanderende (SACEUR, Supreme Allied Commander Europe) for de alliertes krigføring på vestfronten, og hadde blant annet ansvaret for invasjonen i Normandie.

Diplomet fra de allierte henger høyt. Det vitner om at Hermans motstandsarbeid må ha hatt stor betydning, enten det var som motstandsmann beordret inn i det tyskvennlige prispolitiet, etterretningssjef for D11, grenselos, kurer eller som usynlig deltaker av planleggingen av operasjon betongblanding med et hovedansvar for planlegging og gjennomføring av sprengningen av tyske oljelagre i Son. Som han selv fortalte meg, satt han på sykkelsetet og så på eksplosjonen i Son, og mens tyske styrker myldret inn på området for å redde restene av oljelagrene og ikke minst få fatt i sabotørene, tok han veien til Sverige på solide ballongdekk – i sikkerhet for intens forfølgelse av tyske styrker.

I fredstid fortsatte Herman sitt gode arbeid – ved siden av jobben som journalist og redaktør. På fritiden engasjert med å støtte tidligere motstandsfolk som slet med ettervirkningene, fysiske og psykiske. Ikke minst gjorde han en solid jobb med å bekrefte andres motstandsarbeid, noe som var viktig for dem

som ingen andre visste hadde vært aktive i motstandsarbeidets ulike deler. Vi vet jo at slike bekreftelser hadde betydning for så mangt; omdømme, tillit, mulighet for å få arbeid, helsehjelp mm. Ikke minst gjaldt dette de som virket som motstandsfolk i dekke av å være tyskvennlige.

Herman Sæther er for mange i etterkrigstida et ukjent og spennende navn. Noen myter sies å være kommet til, særlig om hans mulige deltakelse i de tyngste oppdrag under krigen, sabotasje og sikringsarbeid mot den tyske krigsmakt og dens medløpere i det okkuperte Norge.

Han fortalte meg særskilt om episoden som er beskrevet i Hermans egen historie om å tilgi, og synet av stakkaren og tankene på foreldrene og søsknene til «Rasmus» veide opp alt hat som var opparbeidet. Det er slik jeg kjente Herman – en som stod opp for andre når det gjaldt som mest.

Terje Kristoffersen
(Sign)

Det er naturlig å tilgi

Som et lite minne om Hermans innstilling til livets realiteter og de som trådte feil under krigen, ønsker tidligere redaktør i Norske grenselosers og kurerers forening, Terje Kristoffersen, å dele med Ski Historielag et innlegg som Herman skrev i medlemsbladet Grenselosen – et innlegg som nok viser Hermans sanne ansikt i møte med en situasjon som lett kunne endt tragisk. Avskrift av Hermans innlegg om det å tilgi følger på egen side. Bildene som ledsager innlegget, er satt inn i forbindelse med utarbeidelsen av kalenderen.

Det er naturlig å tilgi

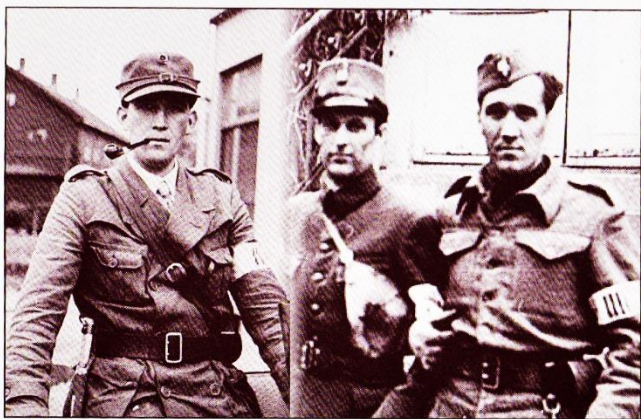
Av Herman Sæther

Rasmus vokste opp i nabobygda vår. Han gikk på folkeskolen der, men vi gikk på samme middelskole. Far til Rasmus var nazist og medlem av “Nasjonal samling” Rasmus kom med i “Hirden”, meldte seg til fronttjeneste i “Den Norske Legion”, og var med i felttoget ved Leningrad. Deretter havnet han i “Stapo”

Vi var syv unge gutter som hadde deltatt i kampene i april 1940 og som allerede i mai samme år startet illegalt arbeide med å gjemme bort våpen og rapportere tyske troppeforflytninger.

Vi så ikke Rasmus igjen før helt på slutten av krigen. Da hadde vår “avdeling” vokst til over 1000 mann, fullt oppsatt med våpen og utstyr.

Rasmus var med i en gruppe fra “Stapo” da hovedkvarteret for avsnittsstaben vår (111) ble

Fra venstre: Stener Myrvold, Jan Heiberg Magnus og Anton Huseby

stormet og avsnittets nestkommanderende, Jan, ble skutt i kneet. Han klarte å komme seg unna og i sikkerhet. Det gjorde derimot ikke forsyningsjefen vår, Stener, som Rasmus var med og arresterte og som også skjøt Stener da han forsøkte å flykte. Noen dager senere fikk Rasmus øye på Anton på gata i Oslo. Anton, som var vår områdesjef (111 1), og som hadde måttet gå i dekning i Oslo. Rasmus kjente ham igjen fra skoledagene. Anton ble skutt på åpen gate.

Enda noen dager senere var jeg på vei tilbake til Sverige med tre ferske radio-operatører som skulle fraktes til SL i Oslo. Vi ble tatt på senga på Hunes gård på Enebakkneset av en gruppe fra “Stapo” med Rasmus som en av de mest aktive. Til tross for mye skyting, ble ingen skadet.

Under oppholdet i stapohovedkvarteret i Kronprinsensgate, og senere på Bredtvedt vokste hatet og tanken på hevn over Rasmus seg sterkere og sterkere. Etter løslatelsen ble da også alle krefter satt i sving for å få tak i Rasmus. Men han var som sunket i jorden. Nærmere 14 dager etter frigjøringen fikk vi melding om at en kar som kunne være Rasmus var blitt observert i nærheten av hans hjemsted, som ble holdt under konstant overvåking.

Og det stemte. Der fant vi Rasmus i et lite skogholt, utkjørt, redd og oppgitt. Var så hevners time inne? Jeg visste nøyaktig hvilke tanker som raste gjennom hodet til Rasmus. Jeg hadde nylig følt det samme, og jeg var ikke i stand til å løfte hånden mot stakkaren. Jeg bare syntes synd på ham.

Rasmus ble overlatt til landssvikpolitiet og fikk senere en dom på 10 år. Etter å ha sonet noen år,

slapp Rasmus ut av fengslet og han begynte som gulvsliper 8–10 år senere, uten at jeg var klar over det, var det han som fikk jobben med å slipe gulvene i mitt eget hjem da det ble bygget om.

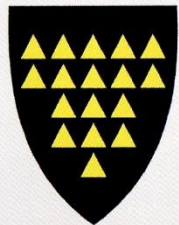
Det var en litt underlig opplevelse, men jeg var ikke i stand til å hate lenger. Jeg snakket aldri med Rasmus etter krigen, og vi hilste aldri på hverandre selv ikke da han slipte gulvene mine. Men hatet var borte og jeg var overbevist om at vi, etterhvert som årene gikk, faktisk ble i stand til å begynne å kunne tilgi hverandre at vi hadde stått på hver vår side under krigen.

Her ses fra venstre: Stener Myrvold, Oscar Mamen, Finn Hemsén, Nils Otternes, Jan Heiberg Magnus, Berit Hokholt, Jens Hemsén, Einar Hellerud og Anton Huseby. I midten arrestanten Rasmus.

Oppegård rådhus

Oppegård kommunevåpen

Oppegård kommunes ordførerkjede

Oppegård kommunes siste rådmann Lars Henrik Bøhler

Nordre Follo kommune – en sammenslåing av Ski og Oppegård kommuner

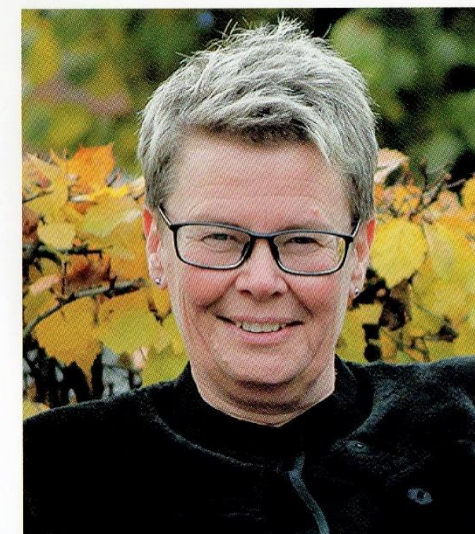
Nordre Follos rådhus

Nordre Follos kommunevåpen

Nordre Follos ordførerkjede

*Nordre Follos første rådmann
Gro Herheim*

Ski rådhus

Ski kommunevåpen

Ski kommunes ordførerkjede

Ski kommunes siste rådmann – Jane Short Aurlien

Nordre Follo kommune

I juni 2016 vedtok kommunestyrene i Oppegård og Ski å etablere en ny kommune sammen. Den nye kommunen får et totalt areal på 202,57 km², hvorav 196,02 km² land og 6,55 km² vann, og en befolkning på rundt 60000, per 01.01.2020. Den nye kommunen trer i kraft 1 januar 2020, skal hete Nordre Follo kommune, og vil ha en rådmann som øverste administrative leder. Ved kommune- og fylkestingvalget høsten 2019 ble det valgt 47 representanter til Nordre Follo kommunes første kommunestyre, og 13 av disse inngår også i kommunens formannskap.

I Nordre Follo skal det blant annet legges vekt på et godt, likeverdig og variert tjenestetilbud, teknologi, innovasjon og levedyktig samfunnsutvikling. Politisk og administrativ ledelse skal lokaliseres i Ski, mens Kolbotn og Ski skal utvikles som tvillingbyer. Innbyggerne skal fortsatt finne barnehager, skoler og helse- og omsorgstjenester i sitt nærmiljø. Andre tjenester skal samles for å sikre sterke fagmiljøer, kunnskapsutvikling, stordriftsfordeler, innovasjon og god kvalitet.

Nordre Follo kommune har ambisjon om å være landets beste oppvekstkommune, og i front på innovasjon innenfor gode helse- og omsorgstjenester. Bruk av teknologi og nye løsninger er sentralt. Den nye kommunen skal ha en aktiv og tydelig rolle som samfunnsutvikler ved å samle kommunens ressurser til beste for innbyggerne og næringslivet i regionen. Etablerte byer, tettsteder og bygder skal videreutvikles, og kommunen skal jobbe for et kollektivnettverk med god struktur og kort ventetid. Dette skal binde sammen hele kommunen og gi god forbindelse til Oslo.

Kommunevåpenet for Nordre Follo

Det ble utlyst en åpen konkurranse om forslag til nytt kommunevåpen, og det kom inn nær 1000 forslag.

En egen jury valgte så ut ti finalister til en rådgivende folkeavstemning, og i overkant av 3000 innbyggere benyttet seg av muligheten til å stemme på sin favoritt. Det ble nesten dødt løp mellom "havreaks" og "salamander", men Fellesnemnda bestemte seg for "havreaks", i fargene sølv på blå bakgrunn. Det nye kommunestyret skal fatte endelig vedtak om kommunevåpenet.

Havreaks er valgt som symbol fordi jordbruk og fruktbarhet har vært viktig i begge kommuner fra 1600-tallet. Det gir assosiasjoner til naturen og nærhet til denne, til mat, samhold og raushet. Kornaks kan både billedlig talt og i overført betydning være symbol på å spire og gro for både natur, dyr og mennesker. Det

representerer livets eller årets syklus og oppstår på ny. Videre symboliserer det et fruktbart samfunn der mennesker kan vokse og leve.

Havreaks representerer et bærekraftig samfunn med trygge og gode vekstmuligheter. Den blå fargen representerer himmel, vann og hav, mens sølvfargen representerer fred og det gode.

Fargevalget sølv på blå bakgrunn gir god kontrast og synlighet. God synlighet er viktig med tanke på at kommunevåpen har mange bruksområder, blant annet i stort og smått format på skilt, brevhoder og digitalt.

Kilder: Wikipedia og Ski/Oppegård kommuner

JANUAR

Dag/uke	1	2	3	4	5
Mandag		6	13	20	27
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	31
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5	12	19	26	

To generasjoner Gylder utenfor salongen. Erik i døra og Odd på stolen.

Erik i sin "historiske" salong.

Viggo ved inngangen til sin salong i "Siggebo" (navnet på Nordbyeien 16/18).

En trofast kunde, Cato Rehn, er innom Viggo for hårstuss og prat.

Solide frisørbedrifter i Ski

Noen av bedriftene i Ski har lang fartstid, har opplevd at en generasjon har avløst en annen – og fortsatt driver.

En av disse er Eriks Frisør i Næssgården. Bygget sto ferdig like før krigen, og kommunale kontorer fylte noen av lokalene frem til 1949. Da ble et lite lokale ledig, og der startet Einar Olausson opp med frisørsalong – og dette har vært i samme bransje, med «samme vindu» i alle de 70 årene siden. Olausson drev helt frem til 1992. Ingen av hans egne barn ønsket å overta, men sønnen til en venn av familien, Odd Gylder, syntes at dette så interessant ut, og startet som frisør. Han har aldri angret på sin beslutning. I 1994 kom junior, Erik, inn som medhjelper og har siden fortsatt, selv om planene hans egentlig var å bli snekker. Erik overtok frisørsalongen 1. juli 2014 – en gammel salong «med sjel», hvor kundene trives. Stedet preges av historie. Mange små og større gjenstander har noe å fortelle.

Men her følger man motebildet, noe som for tiden inkluderer *skjegg*! Trimming av skjegg er blitt en god del av jobben. Likeledes har rimelig «pensjonsklipp» vært en

En gammel nota fra ØB til Einar Olausson, datert 14.9.1949, henger på vegg.

suksess. Erik merker godt når konkurrenter legger vekk saksen, tilstrømmingen øker stadig.

Oppe i Nordbyveien fant vi en kollega: nemlig frisørnestoren Viggo Schjønberg. Her åpnet hans far frisørsalong i 1960. Da faren døde i 1969, måtte Viggo overta. Han har nå drevet salongen i over 50 år! Det sier sitt om en trivelig arbeidsplass, og om en mann som liker å klippe hodene i Ski. Viggo har regnet ut at han har trimmet 120 000 herrehoder i løpet av disse årene. Kundene har «kommet av seg selv», jungeltelegrafene har virket. Ingen annonser har vært nødvendige. Ca 80 % er faste kunder.

Han har hatt feriestengt, og fra ca 1972–73 valgte han å holde stengt på lørdager. Nå har han lagt ned saksen.

Han hadde håpet at en datter skulle overta etter ham, men slik ble det ikke.

Også tidligere har frisørbedrifter vært generasjonsbedrifter i Ski, som Grand frisørsalong, hvor Thor Espeli overtok etter sin mor Gunhild. Og Kristoffersens salong i Hunsetgården, hvor far, mor og sønn holdt til i mange år.

Historielaget har hatt stor glede av både Thor Espeli, Viggo Schjønberg og Eriks Frisørsalong. De har vært av våre dyktigste kalenderselgere i alle år. Takk!

Kilder: Viggo Schjønberg, Odd og Erik Gylder
Fotos: Christian Olsen

FEBRUAR

Dag/uke	5	6	7	8	9
Mandag		3	10	17	24
Tirsdag		4	11	18	25
Onsdag		5	12	19	26
Torsdag		6	13	20	27
Fredag		7	14	21	28
Lørdag	1	8	15	22	29
Søndag	2	9	16	23	

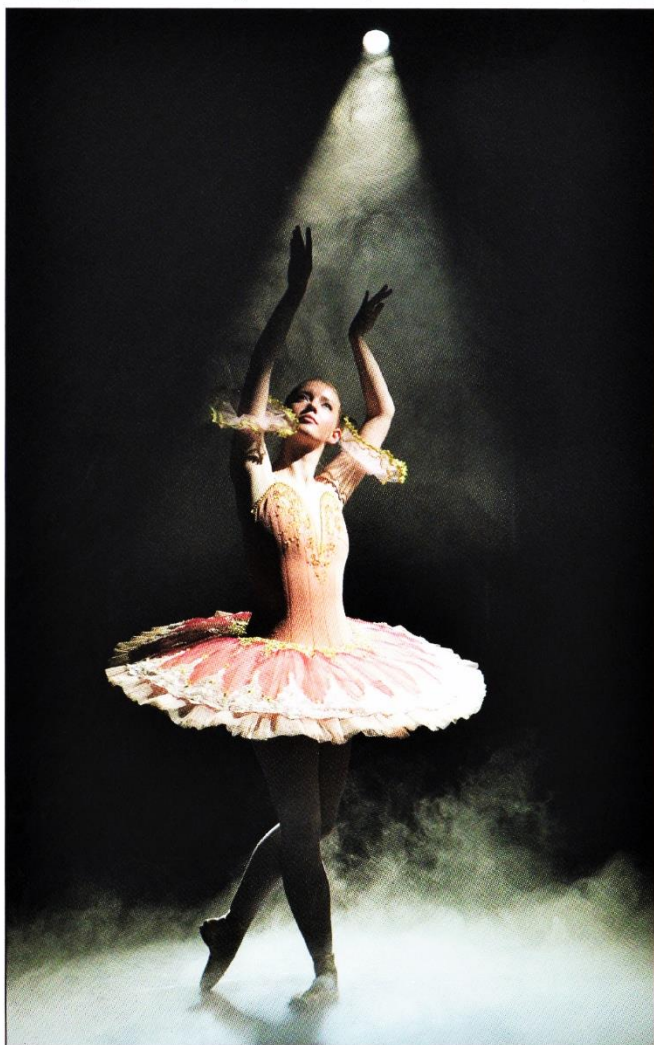
Carine Prigel Jordahl, rektor ved Ballettskolen i Ski, nå fagleder for dans ved Kontra Kulturskole, ønsker velkommen til nye, flotte lokaler i gågata.

Fra elevforestillingen «It's SHOWTIME» i desember 2014. Foto: Odd Granamo

Ballettskolen i Ski

Fra starten i 1979 og fram til i dag har Ballettskolen i Ski vært et sted der flere tusen elever har fått oppleve dansegleder og utviklet sine danseferdigheter. Gjennom årene er tilbudet blitt kraftig utvidet, med nye danseformer, flere pedagoger, større lokaler og flere elever. I tillegg har skolen lagt stor vekt på å bidra i lokalmiljøet,

både i en lang rekke arrangementer, men ikke minst med egne flotte forestillinger.

Det var søstrene Lillian og Carine Prigel som startet skolen. Den har hele tiden vært ideell/privat og har kunnet eksistere takket være en betydelig idealisme og arbeidsinnsats. Skolen har hatt tilhold flere steder i Ski og har i 2019 flyttet til nye, store lokaler i Idrettsveien. Carine Prigel Jordahl er fortsatt leder etter 40 år.

Fra 2019 er skolen en del av Kontra Kulturskole. Her er Carine fagleder for dans. Det er viktig å samle kunstfagene. Dansere og musikere går hånd i hånd. Ved å gå inn i Kulturskolen blir det mer samarbeid både for elever og pedagoger, og det er mye å lære av hverandre her.

Skolen tar imot elever fra fire år til «godt voksne» som

vil komme for å trene. Fag ved skolen er: Klassisk ballett, Jazzdans, Moderne (samtidspan), Stepp, Hip Hop, Irsk, Ballett-teknikk, Streetfunk, Tåspiss, Barsedans fra fire år og Danseteatret.

Dans skal være for alle! Enten det gjelder kun som hobby eller en utdanning i dans. Det er jo blitt mange etter hvert som har utdannet seg videre i dette kunstfaget. Skolen utdanner elever fram til de skal inn på høyskoler. Det er også mulig for studenter som utdanner seg videre til pedagoger (PPU) å få praksis på Ballettskolen.

Gratulerer til Ballettskolen i Ski med 40 år og lykke til videre!

Kilde og bilder: Carine Prigel Jordahl

MARS

Dag/uke	9	10	11	12	13	14
Mandag		2	9	16	23	30
Tirsdag		3	10	17	24	31
Onsdag		4	11	18	25	
Torsdag		5	12	19	26	
Fredag		6	13	20	27	
Lørdag		7	14	21	28	
Søndag	1	8	15	22	29	

Villa Sand – et sentrumsminne fra gamle Ski

Villa Sand i Waldermarhøyveien 1 sto litt for seg selv bak Næssbygget og viste sitt sveitserstilpreg. Men den sto for fall, og det ble innvilget riving av bebyggelsen på eiendommen.

«OBOS har store planer for tre mål tomt i Ski sentrum. Skal bygge 70 leiligheter på den tre mål store tomten, og de punger ut med 88 millioner kroner!» sto det å lese i Østlandets Blad 5. juli 2019

Det var rester etter uthus og vognskjul. To av bygningene ble SEFRAK-registrert, men ble ikke ansett som verneverdige, og da ble noen av de siste trehusminnene i Ski sentrum historie.

SEFRAK-registrert består hovedsakelig av bygninger med opprinnelse i tiden 1537–1900. Villa Sand ble bygget sent på 1800-tallet og var en av de første større bygningene i Ski sentrum.

Knut Kleveland bodde i Sand fra 1937 til 1950 (da var han 13 år gammel). Han kan fortelle om spennende guttedager nærme stasjonen, Kapelldammen, Holen og Hagabua.

I 1937 solgte søsknene Marian, Jacob og Agnes Kleveland gården Sand til Claus Mikalsen Næss, som restaurerte bygningen ved å grave ut kjelleren og legge inn klosetter.

Familien Kleveland fortsatte å bo i huset, som så ble innredet til leiligheter for fem familier og to hybelboere.

På denne tiden var dette bra standard, rolig og sentralt i Ski sentrum.

Historien i Villa Sand for familien Kleveland, var at bestefaren Knut fra Arendal og bestemoren Josefine hadde kjøpt Vevelstad gård på Langhus i 1902 sammen med en skipsreder fra Arendal. Dessverre kom skipsrederen i pengene etter skipsforlis, og i 1906 ble samarbeidet med familien Kleveland oppløst og Vevelstad gård måtte selges, da bestefar Knut ikke fikk lån i Kråkstad og Ski Sparebank til å løse ut skipsrederen.

Knut og Josefine klarte så å kjøpe Sand. Det fortelles at Josefine tok i mot losjerende og brukte deler av huset som pensjonat. Hun var en omsorgsfull person og tok seg av personer som var i nød. Hun serverte kun

mineralvann, men selters ble vurdert som betenkelig blandevann.

Det bør nevnes at under krigen rekvirerte tyskerne deler av nabobygget Torvang (Næssgården), og det ble opprettet et feltkjøkken på plassen utenfor Villa Sand. Med hornmusikk og diverse oppstillinger var dette god underholdning for de unge. Det var avmarsjer med sang til radiostasjonen, der det blant annet var skyteøvelser.

Kilder:

Knut Kleveland

Ski historielags kalender for 2002

Østlandets Blad fredag 5. juli 2019

APRIL

Dag/uke	14	15	16	17	18
Mandag		6	13	20	27
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5	12	19	26	

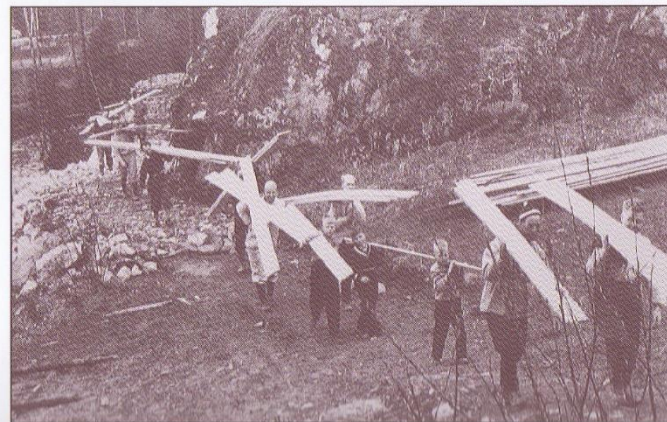
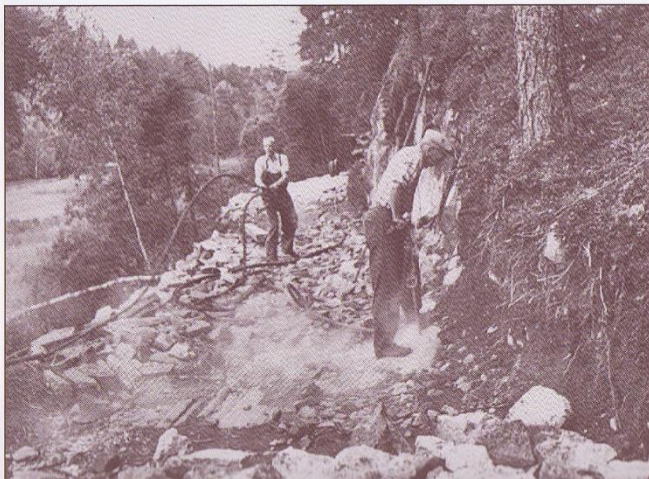
Palmesøndag 5. april, Skjærtorsdag 9. april, Langfredag 10. april, 1 påskedag 12. april, 2. påskedag 13. april

Fra innvielsen i 1955. Einar (bak til venstre) og Werna Gerhardsen (foran til høyre) kastet glans over åpningen. Einar Gerhardsen var statsminister i Norge i 1955.

Fra innvielsesfesten. Werna og Einar Gerhardsen sitter øverst ved bordet, rett foran vinduet.

Fra dugnadsarbeidene, der også Einar Gerhardsen deltok flittig.

Frambu

Frambu er en selveid stiftelse med eget styre, og gir et landsdekkende, tverrfaglig og livsløpsbasert tilbud til personer med sjeldne og lite kjente diagnoser, samt til deres pårørende og fagpersoner. I 2014 ble Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser opprettet, og Frambu er det største av ni sentre i denne tjenesten.

Det hele startet med at det på 1950-tallet var en tomtekomité med kjente drivkrefter innenfor Det Norske Arbeiderpartiet (Werna Gerhardsen, Rolf Hansen, Odd Kjus m.fl.) som så etter muligheter for å kunne gi barn fra Oslo muligheten til å reise ut i naturen og oppleve fellesskap som del av Framfylkingen i Oslo. Komitéen delvis bygget og delvis kjøpte tomt i Ski kommune, langs veien inn til Sandbakken. Etter mye dugnads- og byggearbeid, kunne Einar Gerhardsen åpne Frambu den 19. juni 1955.

Oslobarn med polio og cerebral parese var de første som var på leir på Frambu. På 1960-tallet fikk også barn og ungdom med astma og allergi, epilepsi og leddgikt komme til Frambu, og i tiårene som fulgte ble Frambu stadig utvidet for å kunne ta imot barn, ungdom og voksne med ulike funksjonshemninger.

I dag har Frambu spesiell kompetanse om over 400

ulike medfødte diagnoser eller diagnosegrupper. Felles for diagnosene er at de er sjeldne og lite kjente. Frambus kjernetilbud er

- Informasjons- og kommunikasjonsarbeid
- Veiledningstjenester
- Kurs og leire
- Forskning og utviklingsarbeid

Under ledelse av en direktør er Frambu organisert i fire avdelinger

- Fagavdelingen
  - Tjenesteinnovasjon, kommunikasjon og teknologi
  - Miljøarbeid, opplæring og tjenesteadministrasjon
  - Drift og administrasjon

Senteret har rundt regnet 80 ansatte, og bygningsmassen omfatter 6500 m², inkludert en internatdel med 70 sengeplasser.

Kilder: Wikipedia og Frambu

Billedhoggeren Nils Aas laget i 1964 verket "Mor og barn" som han ga i gave til Frambu.

MAI

Dag/uke	18	19	20	21	22
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	31

Offentlig høytidsdag 1. mai, Frigjøringsdag 1945 8. mai, Grunnlovsdag 17. mai, Kristi himmelfartsdag 21. mai, 1. pinsedag 31. mai

Konfirmanter i Siggerud kapell 21. juni 1970

Rad 1 fra venstre:

Tove Svendsen, Nina Oseth, res.kap.Torstein Fjeldstad,
Jane-Karin Wahl, Geir Dinessen

Rad 2 fra venstre:

Bjørn Trygve Velo, Roar Linjordet, Roy Oddvar
Andersen

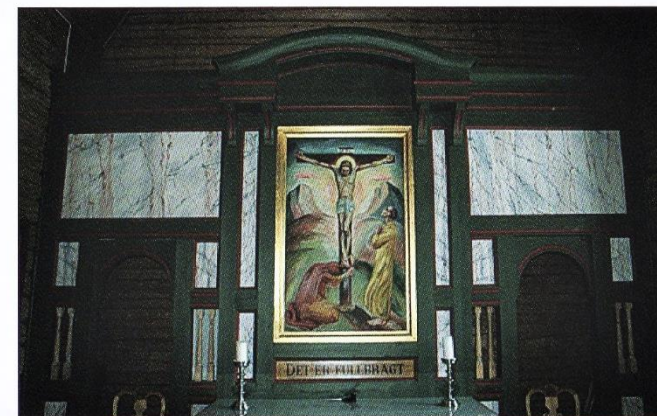
Rad 3 fra venstre:

Jarle Bøe, Rolf Haakon Kittilsen, Stein Svennevik,
Tom Fjeldstad, Tore Johansen, Frank Borgerød, Reidar
Christofer Billingsø, Gunnar Eilertsen

Kilde: Stein Svennevik

Bilde: Tom Fjeldstad

Siggerud kapell ble innviet/vigslet 14. desember 1905.
I 1954 fant den første konfirmasjonen sted i Siggerud
kapell. I 1997, i og med at Siggerud ble eget sogn, ble
navnet endret til Siggerud kirke.

Altartavlen i Siggerud kirke.

JUNI

Dag/uke	23	24	25	26	27
Mandag	1	8	15	22	29
Tirsdag	2	9	16	23	30
Onsdag	3	10	17	24	
Torsdag	4	11	18	25	
Fredag	5	12	19	26	
Lørdag	6	13	20	27	
Søndag	7	14	21	28	

2. pinsedag 1 juni, Unionsoppløsningen 1905 7 juni, St. Hansaften 23. juni, St. Hans 24. juni

Potetkjeller-hytta, gapabuk og grill ligger langs turstien mellom Kråkstad og Granerud. Foto: Tom Rune Orset.

Potetkjelleren i Kråkstad – mellom Hesthagen og Kølabbonnsletta

Først litt gårdshistorie. Vestre Midsem er en av tre Midsem-gårder i Kråkstad. Gården strekker seg fra Kråkstadelva i vest (ved Kråkstad stasjon), til høyden mellom «Kølabbonn» og «Hesthagen» i øst (i retning Tomterveien). Dette er navn på gamle husmannsplasser som lå inntil Vestre Midsem, men som tilhørte de andre Midsemgårdene.

I folketelling 1865 er det registrert flere beboere på disse plassene. «Hesthagen» var bebodd frem til 1950, og under krigen bodde Magna og Karl Christian Pedersen der. Hus og fjøs ble revet rundt 1980. «Kølabbonnsletta» ble tidligere i perioder brukt til lek og sport.

Jordstykkene på høydedraget besto av sandholdig jord som var godt egnet for dyrking av poteter. I dag dyrkes det korn her. I skillet mellom disse jordstykkene var det en gammel «potetkjeller» med blikktak som tilhørte Vestre Midsem. Gården har vært i familien Furu sitt eie siden 1920, med Helge Furu som eier de siste 15 år (nå overdratt til sønn Einar Middleton).

I 2007 kom Helge på en lys idé om å ta vare på denne flotte *utsiktsplassen* ved potetkjelleren, til mulig glede for forbipasserende. Fra tanke til gjerning: På grunnmuren til potetkjelleren ble det snekret ei flott lita trehytte. Inne

Utsikten mot vest-NV er flott. På klare høstdager kan man med kraftig zoom kikkert se tårnet på Gaustatoppen!

finner du sofagruppe og peisovn, og i vedkassen litt ved til en lunk. Med matpakke og termos blir hyttekosen perfekt – men husk å slukke eventuell ild og rydde etter deg!

Ved siden av hytta ble det bygd en romslig gapahuk med åpen grue og stativ for grilling. Dette er blitt et meget populært utfartssted for barnefamilier. Og virkelige turmennesker har overnattet på benken i gapahuken – med gratis fuglekviser på morrakvisten!

På sittebenken, gitt av *Kråkstad Sanitetsforening*, kan du slå av en prat med forbipasserende.

I mange år lå det en gjestebok her, men dessverre ble hærverk for fristende, og dermed må gjestene greie seg uten «her-var-jeg»-hilsen.

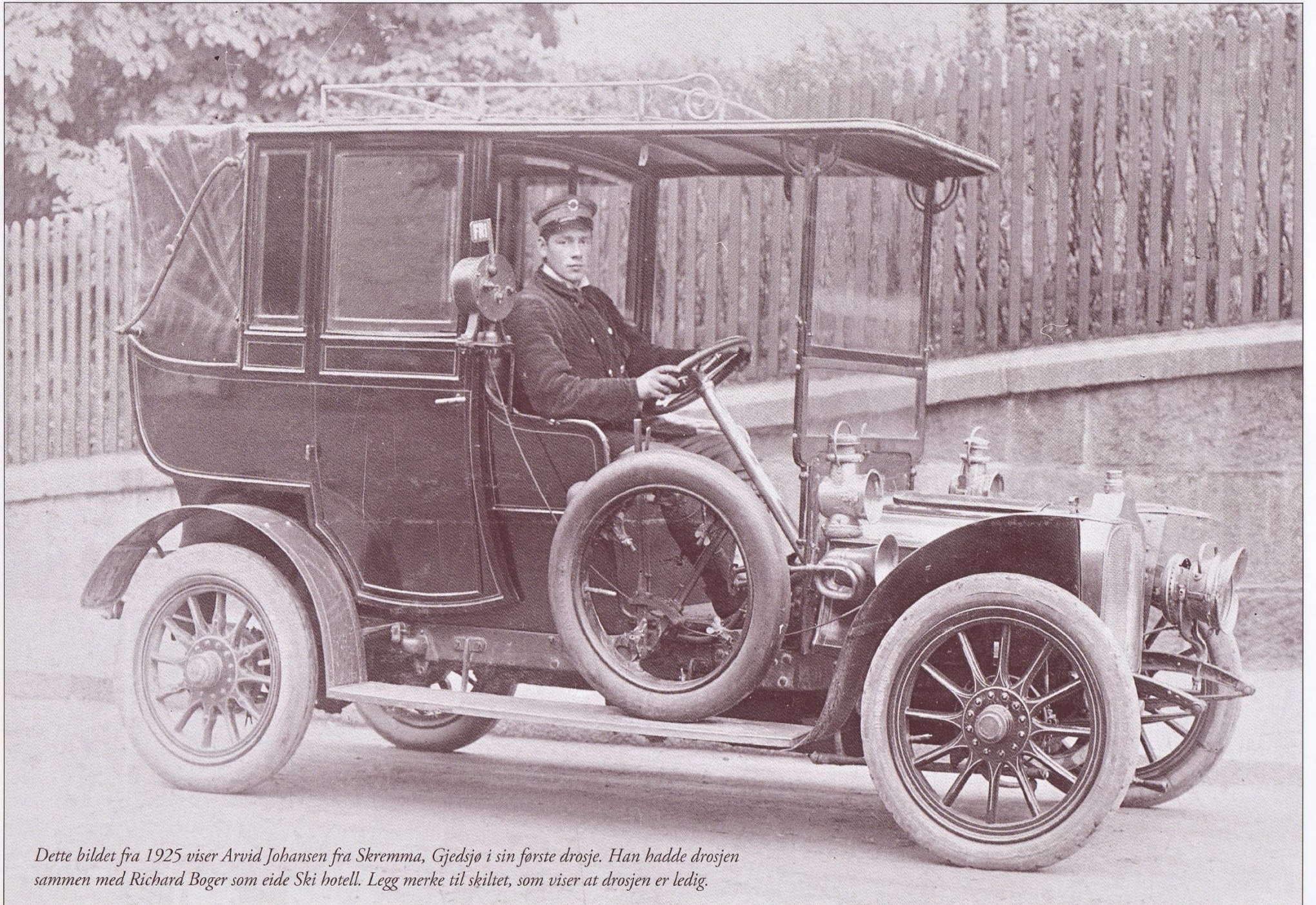
Det er alltid godt å ha et mål for dagens trimtur, og da er potetkjelleren perfekt – også et sted for rekreasjon og inspirasjon for friluftsfolk med eller uten mobilkamera! Jeg traff nettopp to jenter som med pledd og radio hadde rigget seg til for friluftsgudstjeneste!

Turområdet er populært, og en trimgruppe kaller seg «Potetkjellerens venner». De håper at flere hjelper til med å holde det ordentlig og ryddig i og rundt hytta. Forlat stedet i god orden!

Takk til vår kilde, «grunneieren».

JULI

Dag/uke	27	28	29	30	31
Mandag		6	13	20	27
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	31
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5	12	19	26	

Dette bildet fra 1925 viser Arvid Johansen fra Skremma, Gjedsjø i sin første drosje. Han hadde drosjen sammen med Richard Boger som eide Ski hotell. Legg merke til skiltet, som viser at drosjen er ledig.

Drosjer i Ski rundt 1925

I 1925 var det flere som drev med drosjer i Ski. Ski Droscheautomobiler ble startet av Johan Hagman i 1916.

Johan Hagman var født i Fremmestad i Sverige 9. mai 1864. Han var opprinnelig utdannet møbelsnekker. Han var gift med Marie Valentine (født 1872). Paret flyttet til Norge i 1893 og bosatte seg først i Mysen. Der jobbet Johan Hagman på en trevarefabrikk ei lita stund før han startet opp egen snekkervirksomhet. I 1896 flyttet han til Ski og startet opp et snekkerverksted like ved stasjonen. Dette drev han i tjue år fram til 1916.

Hagman skal ha vært den første i Ski som startet opp med drosjebiler. Den første bilen han kjøpte var Forden helt til venstre på bildet nedenfor.

Trafikken tok seg fort opp som en følge av at skystasjonen i Ski ble nedlagt i 1917. Hagman utvidet da bilparken med ytterligere en bil. I 1918 kjøpte han en tredje bil for å imøtekomme etterspørselen. I 1921 kunne han reklamere med at han hadde en større og to mindre automobiler.

Johan Hagman dreiv med drosjedrift til han var godt over 70. Etter hvert tok imidlertid sønnen over driften. Johan Hagman døde 20. desember 1941. Han ble 77 år gammel.

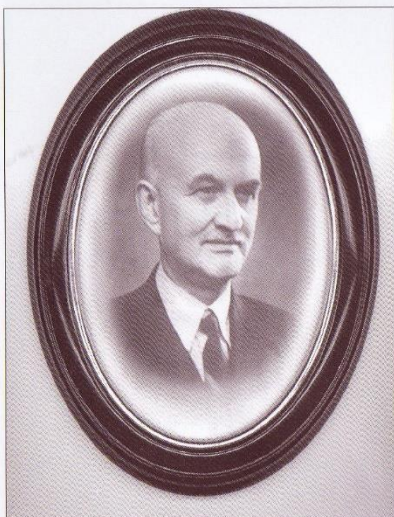

Det kom snart til flere som drev med drosjer i Ski. I 1925 hadde Ole Ruud to biler, en Scania Vabis og en Benz, og brødrene Reidar og Peter Ødegaard hadde skaffet seg en Ford som de fraktet reisende i. På bildet til venstre, fra 1935, står Reidar Ødegaard ved siden av sin Ford.

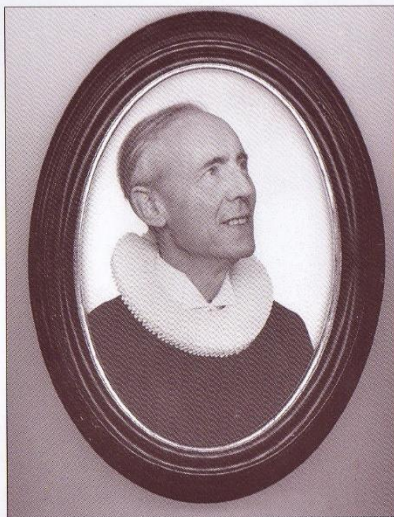
Kilde: Ski historielag

AUGUST

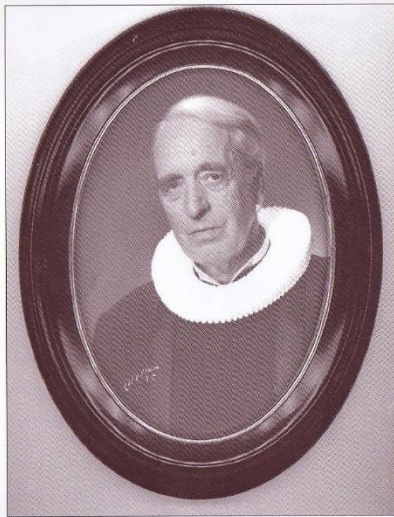
Dag/uke	31	32	33	34	35	36
Mandag		3	10	17	24	31
Tirsdag		4	11	18	25	
Onsdag		5	12	19	26	
Torsdag		6	13	20	27	
Fredag		7	14	21	28	
Lørdag	1	8	15	22	29	
Søndag	2	9	16	23	30	

Gabriel Fredrik Ludvig Selmer 1939-1944

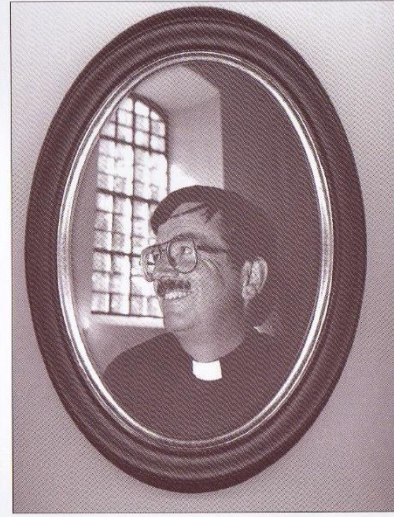
Birger Lerche Dahl Brekke 1946-1961

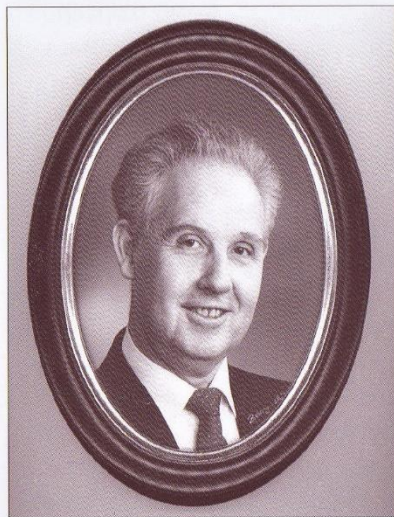
Andreas Notø 1961-1975

Eivind Larsen 1976-1986

Karl Gervin 1986-1991

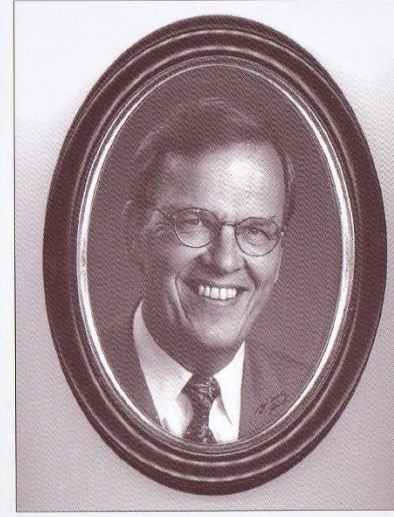

Yngvar Nilsen 1992-1997

SOGNEPRESTER I KRÅKSTAD PRESTEGJELD ETTER REFORMASJONEN

1534-??	Oluf Knutsson	1849-1850	Johannes Sandberg
????-??	Tore Nilsson	1851-1871	Carl Ernst Nørregaard
1555-1574	Nils Pederssøn	1871-1886	Nils Juul Blix
1575-1590	Hr. Henrik	1886-1899	Peter Nicolai Schult
1591-1619	Jens Kieldsson	1900-1905	Knud Martin Kollbye
1620-1629	Anders Nilsson	1906-1919	Jonas Wilhelm Gedde Dahl
1630-1654	Svend Jenssøn Holsterbro	1919-1924	Gustav Johannes Hjalmar Alfred Hauge
1655-1688	Peder Svendsøn Holsterbro	1924-1927	Torstein Fretheim
1688-1722	Peder Andersen Heide	1927-1939	Hans Jørgen Knardahl
1722-1748	Jacob Lauritzen Stub	1939-1944	Gabriel Fredrik Ludvig Selmer
1748-1770	Lars Hansen Frisach	1946-1961	Birger Lerche Dahl Brekke
1770-1773	Herman Johan Pohlmann	1961-1975	Andreas Notø
1773-1783	Jens Hørbye d.e.	1976-1986	Eivind Larsen
1783-1825	Jens Hørbye d.y.	1986-1991	Karl Gervin
1825-1836	Hans Chrystie Reiersen	1992-1997	Yngvar Nilsen
1836-1849	Jens Bjerch Ascheoug	1998-2007	Kurt Hjemdal

Kilder: Bydebok for Kråkstad, og Ski kirkelige fellesråd. Foto: Avfotograferte bilder fra prestesakrestiet i Kråkstad kirke.

Kurt Hjemdal 1998-2007

Kråkstad prestegjeld

Kråkstad prestegjeld, som besto av Kråkstad sogn og Ski annek, var et av Den norske kirkes prestegjeld i Borg bispedømme, og omfattet det som frem til 01.01.2020 var Ski kommune. Hovedkirken var middelalderkirken i Kråkstad, mens Ski middelalderkirke var annekskirke. I 1905 ble Siggerud kapell reist, og i 1975 ble Langhus kirke vigsla. Ski nye kirke overtok for middelalderkirken som sognekirke i 1988. I middelalderen fantes det også et kapell på gården Kapell-Sander, og Kråkstad og Ski var separate sogn. Det nevnes ikke noe prestegjeld som omfatter begge sogn før etter reformasjonen (1500-tallet) Men ettersom den siste presten av de to prestene som er nevnt i Ski dukker opp i et diplom fra 1349, er det fullt mulig at sammenslåinga skjedde allerede i middelalderen, idet sammenslåing av flere sogn til prestegjeld ofte knyttet til prestemangelen etter svartedauden (1349–50). Fra 2004 ble prestegjeldet som administrativ enhet faset ut av Den norske kirke, og fra 2012 gikk det også ut av lovverket. Etter avviklinga av prestegjeldet har området tilhørt Ski kirkelige fellesråd.

Sognepresten hadde det overordnede ansvar i prestegjeldet, og var inntil 1989 statlig embetsmann i Den norske kirke – med blant annet kirkebokføringsmyndighet i prestegjeldet. Sognepresten ble utnevnt av kongen i statsråd etter innstilling fra prost, biskop og menighetsråd. I tillegg til kirkebokføringsmyndighet, hadde sognepresten ansvar for folkeregisteret i sitt område. Under 2. verdenskrig ble registrering av fødsler, vigslar og dødsfall overført fra geistlige myndigheter, men vielser ble tilbakeført igjen etter krigen. Etter krigen ble folkeregistreringen gjort statlig, underlagt Statistisk sentralbyrå.

Med Kirkeloven av 1997 ble forskjellen på hovedsogn og annekssogn tatt bort, og dermed også forskjellen på sogneprester og residerende kapellaner. Sognet danner etter dette grunnenheten i Den norske kirke, og alle sogn

skal ha en sogneprest. I ett og samme prestegjeld kan det således være flere sogneprester, men da gjerne slik at én sogneprest har det ledende ansvaret. En lokal sammenslutning av sogn utgjør et prestegjeld, men betegnelsen prestegjeld er offisielt gått ut av bruk. Sognepresten er nå ikke lenger embetsmann, men tilsettes av bispedømmet, og han har også mistet sitt administrative ansvar for sognet, som er overført til en daglig leder for et kirkelig fellesråd, ofte kalt kirkeverge. Etter grunnlovsendringen av 21. mai 2012 blir alle prester, inkludert proster og biskoper, nå utnevnt av kirkens egne organer

Det kirkelige fellesrådet er en sammenslutning av sognene innenfor en kommune. Fellesrådets daglige leder er kirkevergen, mens hvert enkelt sogn har en daglig ad-

ministrativ leder. Nordre Follo kirkelige fellesråd vil ha 55 ansatte, fordelt på 4 menighetskontorer, driftsavdeling og fellesadministrasjon. Nesten enhver prestekandidat fra Universitetets praktikum blir i dag (såkalt) sogneprest. Tittelen sogneprest har dermed ikke lenger den akademiske og administrative betydningen den hadde tidligere. Mange av nåtidens sogneprester ville forut for endringen av kirkeloven hatt tittel av kapellan, kallskapellan eller residerende kapellan.

Kilde: Wikipedia

SEPTEMBER

Dag/uke	36	37	38	39	40
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	29
Onsdag	2	9	16	23	30
Torsdag	3	10	17	24	
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

25 års-jubileum 1995 – bildet er tatt i 1911-bygget, gamleskolen.
 I fremste rekke sittende rundt bordet, (1-4) fra venstre: Asta Presterud, Ingeborg Nordli,
 Martha Akre, Bergliot Hvattum. Stående fv (1-3): Margith Nøkleby, Else Weydahl (leder),
 Ragnhild Salvesen. Ved tilleggsbordet fv (1-4): Ukjent/utydelig, Anna Grav (rygg),
 delvis skjult Helga Jeksrud og, vendt mot fotografen, Gerd Bakstad.

10-års-jubileum 1980 – bildet er tatt i Kråkstad prestegård. I fremste rekke rundt bordet, (1-8) fra venstre: Johan Frydenlund (gjest), Edith Berger, Marta Kvilesjø, Edith Larsen (leder)
 med barn på fanget, Elisabeth Harestad, Ingeborg Mariussen, Ingrid Bjerke og Ingrid Nøstvedt. I bakre rekke fra venstre (1-13 inkl et barn): Kirsten Haga, Ingrid Fladberg, ukjent i skjul,
 Margareth Tollefsrød, Asta Hokholt, Mette Bakke, nr 7 barn, Marie Nydahl, Ella Juelsen, Margit Nøkleby, Astrid Lippestad, Anna Tønnesen og Marie Hjemmen.

Kråkstad Hygge- og arbeidsstue

For 50 år siden, i 1970, ble det på et møte i *Ski Menighetspleie* besluttet at Kråkstad skulle få sin egen arbeidsstue for eldre. Ski Menighetspleie hadde allerede startet opp en slik i Ski.

Asta Presterud og Bergljot Hvattum som var representanter fra menighetspleien fra *Kråkstad Menighetsråd*, fikk i oppdrag å starte i Kråkstad. Edith Notø (kona til sogneprest Andreas Notø) ble av menighetspleien bedt om å stå i spissen for dette arbeidet. Hun bidro med stor iver, og arbeidsstua fikk lov til å bruke 2. etg i den gamle Framhaldsskolen gratis (barnehage i 1. etg). Det første møtet ble avholdt 6.10.1970, ledet av Edith Notø sammen med sine gode hjelpere Asta Presterud, Bergljot Hvattum, Hansine Eggesvik, Martha Akre, og menighetssøster Astrid Tollefsrød.

Navnet "Arbeidsstue" kom av at den selv måtte bekoste utgiftene til driften. Gjennom året ble det laget mange ting for salg til julemessen (gardiner, filleryer, duker, mosaikkjenstander og strikkevarer) Julemessen ble avholdt hvert år frem til og med 1979. I tillegg til fortjenesten fra julemessene ble det også mottatt gaver Stua fikk blant annet piano av *Ski Lions Klubb* og det ble lånt rokk og vevstoler fra bygda. Disse var i flittig bruk.

I første omgang var det stort sett kvinner som møtte opp, men etter hvert kom det også menn. Menighetssøstrene Astrid Tollefsrød og Ragnhild Salvesen stelte hår og føtter for de som ønsket det.

I desember 1979 måtte Stua flytte fra Framhaldsskolens lokaler til "Gamleskolen" i 1911-bygget grunnet behovet barnehagen hadde for mer plass. Menighetspleien sto ansvarlig for Stua frem til 1982, deretter overtok *Kråkstad diakoniutvalg* som ble opprettet dette året.

Edith Notø sluttet som leder i mai 1980. Mange var

nå slitne etter all jobbingen, de ville heller bare hygge seg og navnet ble nå endret til "Hyggestua", selv om noen fortsatt arbeidet til eget bruk. Edith Larsen (kona til sogneprest Eivind Larsen) overtok som leder frem til 1986, Else Weydahl frem til 1996 og Marit Levorstad frem til 2004. Deretter Inger-Marie Agard frem til 2012 og Unni Merethe W. Langen (diakon) frem til 2016 før Einar Stein Haugen overtok.

I oktober 1997 ble Hyggestua orientert om at Ski kommune trengte flere klasserom. 1911-bygget skulle tas i bruk igjen og siste møte ble avholdt der 9.12.1997. Avtalen med kommunen ble at Hyggestua skulle få disponere lokale på *Kråkstad tunet* og der er den fortsatt.

Arbeidsstua og Hyggestua har hele tiden vært til trivsel og glede for mange eldre i Kråkstad takket være mange lokale frivillige og besøk av gode underholdere. Frem til 2010 var det møter hver uke fra høsten av og frem til avslutning med en sommerfest i juni. På grunn av ressursutfordringer gikk man deretter over til møter hver 14. dag.

Kilde: Einar Stein Haugen

OKTOBER

Dag/uke	40	41	42	43	44
Mandag		5	12	19	26
Tirsdag		6	13	20	27
Onsdag		7	14	21	28
Torsdag	1	8	15	22	29
Fredag	2	9	16	23	30
Lørdag	3	10	17	24	31
Søndag	4	11	18	25	

Tidligere formenn i Kråkstad Landbrukslag og Ski Bondelag samlet til feiring av 100-årsjubileet i 1995.

Stående fra venstre: Erik Horgen, Dagmar Hoel, Arne Berger, Thorbjørn Haga, Hans Fredrik Østby, Hans Nordlie, Per Bergsvik, Lars Tollefsrød, Torstein Mortensen, Tore Bjerke, Dag Mork Ulnes, Martin Carlsen. Sittende foran: Knut Kristian Prestrud, Sverre Fladberg, Tore Andresen, Sven Harald Østby, Odd Endsjø og Leif Skuterud.

Kråkstad og Ski bondelag 125 år

På slutten av 1800-tallet var det vanskelige tider for den norske bonden. Det gamle selvbergingsbruket led under begynnende pengeusholdning.

Import av billigere matvarer ga dårlige priser for norskprodusert mat. Prisene ble presset nedover, konkurser og utvandring til Amerika ble noen av følgene.

Noen fremsynte bønder forsto at de måtte holde sammen/organisere seg for å ta opp kampen. Dette skjedde i Kråkstad (som dengang også omfattet Ski). I mai 1895 ble det kalt sammen til et møte i kommunegården på Kjeppestad for å vedta lover og velge styre til en forening som ble kalt «Okseholds forening for Kraakstad herred». Allerede 4. juni ble det holdt konstituerende møte, 20 bønder møtte, men hele 50 var allerede innmeldt som medlemmer

Som det fremgår av navnet var innkjøp av gode avlsokser den første og viktigste oppgaven, men ganske snart kom flere temaer opp til behandling: kunstgjødsel, importvern/beskyttelsestoll osv Så navnet ble allerede etter to år forandret til «Kraakstad landbrugs-forening». Oppslutningen og arbeidsområdene økte jevnt og trutt: start av felleskjøp, kurs i riktig pløying, bruk av torvstrø, opprettelse av meieri osv Kursvirksomheten ble hele tiden utvidet, og laget ble på den måten en del av «folkeopplysningen» i kommunen.

Bondekvinnelaget (Bygdekvinnelaget) og BUL er organisasjoner direkte utgått av bondelagene. Alle tilsluttet Norges bondelag, Akershus bondelag og fra dette: Follo Krets.

Da kommunen ble delt i to i 1932 – bestemte bondeorganisasjonene også å dele seg og arbeide videre som to separate lag: Kråkstad Landbrukslag og Ski Bondelag. Under krigen valgte begge lag å legge ned virksomheten som en protest mot nazifiseringen av alt lagsarbeid i bygda. Etter krigen fortsatte arbeidet som

tidligere. I Ski var bygging av et eget «Bøndenens Hus» et prosjekt som ble fullført i 1962.

Store saker i etterkrigstiden var jordbruksforhandlinger, forsikring, regnskapslag, overgang til motorisert landbruk, overgang fra husdyr- til korndrift og ikke minst EF-avstemmingen. Senere er kamp mot nedbygging av matjord og forenening fra landbruket viktige temaer.

De to lagene samarbeidet godt i mange saker, og hadde felles møter etterat kommunene i 1964 igjen var slått sammen. De feiret sine «runde jubileer» i fellesskap.

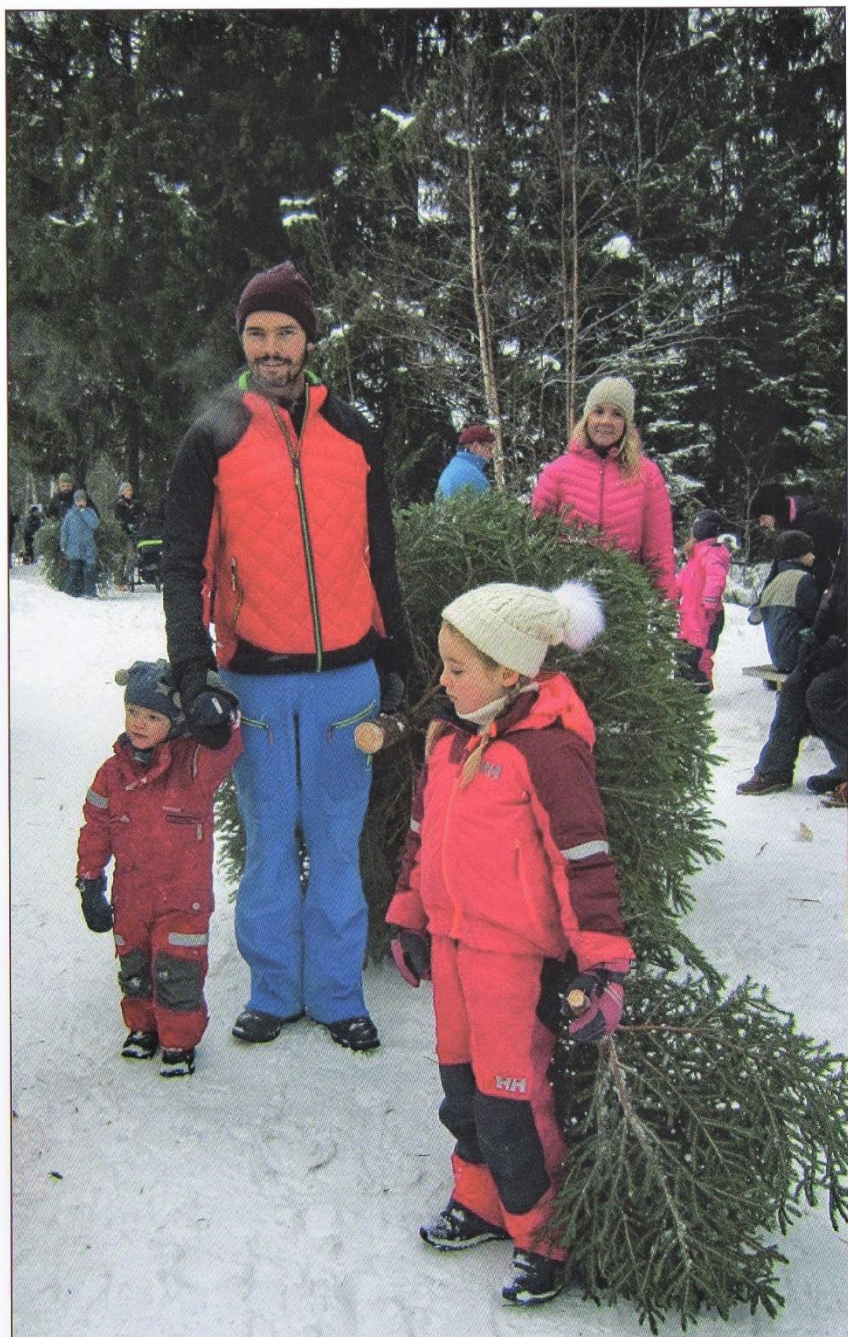
Men sammenslåing ble det først fra 1. januar 2000 etter at Kråkstad Landbrukslag ble nedlagt på årsmøtet i 1999. De ble nemlig etablert ett år før Norges Bondelag (i 1896) og hadde ikke rett til å kalle seg bondelag. Det offisielle navnet ble nå Kråkstad og Ski bondelag.

Kilder:
«Glimt fra bygdemiljøet», jubileumsbok 1895–1995
Samtaler med medlemmer

NOVEMBER

Dag/uke	44	45	46	47	48	49
Mandag		2	9	16	23	30 ○
Tirsdag		3	10	17	24	
Onsdag		4	11	18	25	
Torsdag		5	12	19	26	
Fredag		6	13	20	27	
Lørdag		7	14	21	28	
Søndag	1	8 ●	15 ●	22 ●	29	

Allehelgensdag 1. november, Første søndag i advent 29. november

En fornøyd familie med selvhogde juletrær

Foto. Stig Persson (Østlandets Blad)

Lions Klubb Ski er 60 år

I høst er det 60 år siden en gjeng kamerater i Ski kom sammen for å starte Lions-klubb i Ski. Den 20. september 1960 kom 17 unge menn sammen, alle formaliteter ble ordnet og klubben stiftet. I dag er Lions Klubb i Ski en aktiv klubb med 32 medlemmer, derav fem kvinner etter at vi rett før 50-årsjubileet i 2010 åpnet for kvinner som medlemmer. Det var et vedtak som har vist seg å være meget vellykket, og har bidratt til å gi klubben nytt liv.

For Ski-folk er juletrehogsten ved radiostasjonen i Hebekkskogen det Lions mest er kjent for. En søndag midt i desember hvert år inviterer vi folk til komme opp i skogen for å hogge sitt eget juletre.

Det startet allerede i 1969 da klubben inngikk en langsiktig avtale med Televerket og grunneieren på Tallaksrud gård om å rydde skogen, som grodde vilt rundt radiomastene, og deretter forvalte skogen på en god måte. De første årene ble det tatt ut ved, som blant annet ble delt ut til folk i lokalmiljøet som trengte en

Gunnar Vegsgaard og Erik Sørensen har med sin sang og musikk skapt julestemning i Hebekkskogen.

håndrekning. På 1970-tallet ble de første granplantene tatt ut for å få nye juletrær. Men det var først tidlig på 2000-tallet at skogplantingen skjøt skikkelig fart. I dag har vi trær i riktig «juletrestørrelse» for mange år fremover.

I takt med økt selvhogst har arrangementet vokst. Fra en beskjeden bod med salg av pølser, brus og kaffe til et helt lite «torg» inne i skogen. Der får folk både hogge trær og kjøpe nek, kjøpe pølser og grøt, gløgg og solbærtoddy, brus og kaffe, og barna kan steke snobrød på bål. Det er ponneriding, natursti og snekring av fuglekasser. Og folket strømmer til i stadig større mengder.

Juletresalget i Hebekkskogen har vokst til å bli en fin tradisjon for lokalbefolkningen. Klubbens

medlemmer stiller mannsterke opp på arrangementet, og inntekten bidrar godt til klubbens øvrige virksomhet i lokalsamfunnet: Hyggekvelder for eldre, støtte til ungdomsklubbene og ic retten, og en sterk satsing på helse og helsearbeid mot narkotika, barnehager og skoler gjennom «Mitt Valg».

Kilde:
Lions Ski v/Arne Skogseth

DESEMBER

Dag/uke	49	50	51	52	53
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	29
Onsdag	2	9	16	23	30
Torsdag	3	10	17	24	31
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

1. juledag 25. desember, 2. juledag 26. desember

Bilder og kalendere

Enkelte bilder i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski historielag. Hvis du gjerne vil ha en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen:
Knut Falla, tlf. 928 40 244, e-post knfal@online.no

Bilder er dessuten tilgjengelige i Ski bibliotek/Lokalhistorisk arkiv. Søk gjerne på internett:
ski.kommune.no/biblioteket

De siste års kalendere kan fås rimelig ved henvendelse til styret. Styret har kontortid i Ustvedthuset på Waldemarhøy hver tirsdag fra kl. 11–14.

Registrering av bilder

Ski historielag er interessert i enkeltbilder eller samlinger av bilder fra alle kanter av Ski. Du må gjerne ta dem med til oss, eller vi kommer hjem til deg for å notere opplysninger om bildene og låne dem for avfotografering.

Ta kontakt med Knut Falla på tlf. 928 40 244 eller på e-post knfal@online.no for å avtale en tid som passer.

Takk

Vi takker alle som har bidratt med bilder og opplysninger til årets kalender.

Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen.

Vi har hatt et utmerket samarbeid med Marianne Jakset, Goffin Reklame AS – takk til henne!

Rolf Ottesen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomite har bestått av:

Elin Aas, leder
Sidsel Kandahl
Terje Lorentzen
Karl-Olaf Løkenhagen
Grunde Vale
Egil Henriksen

Komiteen tar forbehold om mulige feil.

Det er dessverre ikke alltid vi klarer å levere et perfekt produkt.

Ski historielag

Vil du bli medlem, ta kontakt med styret